

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל חברה ונוער

171

אדר א' תשע"ט
פברואר 2019

צד סדר היום

בחירות לכנסת ה-22

ביום ג', י"ז אלול תש"ף, 17 בספטמבר 2019 יתקיימו הבחירות לכנסת ה-22.

בחירות הן מרכיב חשוב במדינה דמוקרטית והן מבטאות את יכולתם של אזרחים להשפיע על עיצוב המרחב הציבורי. מערכת החינוך, כאחראית להכנת בני נוער לחיי אזרחות ולמעורבות בחברה, מחויבת להטמיע את ההכרה בחשיבות ההשתתפות הפעילה בהליך דמוקרטי זה בקרב התלמידים.

עבורנו, אנשי החינוך, תקופה זו שלפני בחירות מספקת הזדמנות לשיח עם בני הנוער על ערכי דמוקרטיה ומאפשרת לנו לעורר בהם עניין בנושאים חברתיים ופוליטיים ולעודד אותם לבחון עמדות מכל גווני הקשת הפוליטית במטרה לעצב לעצמם תפיסת עולם ולברר את החשוב בעיניהם להמשך קיומן של החברה ושל המדינה.

לפניכם שלוש הצעות לפעילות:

פעילות שלישית:
מצביעים גם בחו"ל?

פעילות שניה:
הצבעה בבחירות – זכות או חובה

פעילות ראשונה:
איך מחליטים למי להצביע

הפעילות בשפה הערבית

הפעילות בשפה הערבית

[קישור לפעילויות ומערכי שיעור לבתי ספר יסודיים ועל יסודיים באתר המטה לחינוך אזרחי](#)

אנו מקווים כי פעילויות אלה יסיעו לקיום דיון מעמיק בחשיבות ההשתתפות בבחירות לשמירת חוסנה של הדמוקרטיה ולגילוי אחריות לדמותה של המדינה ולעתידה.

פעילות מס' 1: איך מחליטים למי להצביע – שיקולי דעת בבחירה מודעת

בפעילות זו, המשתתפים יבררו לעצמם שיקולים לבחירת מפלגה: הנושאים שהיא מציבה בראש סדר הקדימויות, עמדותיה בנושאים אלה, דרכי התנהלות המפלגה ועוד. כמו כן, המשתתפים ידונו בתכונות ובמאפיינים הנדרשים לדעתם למנהיגים המובילים מפלגות אלה והמיועדים לכהן בכנסת..

מטרות

1. לבחון שיקולים שונים המניעים את הבוחרים בבואם להצביע בבחירות.
2. לעמוד על חשיבותה של בחירה מושכלת, המושתתת על הבנת מכלול השיקולים הרלוונטיים.

מהלך הפעילות

שלב א': אישי

מחלקים את השאלון הראשון, "לאיזה סוג של מפלגה אבחר להצביע", למחצית המשתתפים ואת השאלון השני, "מי ראוי להיות חבר כנסת", למחצית השנייה.

שלב ב': קבוצתי

המשתתפים מתחלקים לקבוצות לפי השאלונים שמילאו. חברי כל קבוצה יבחרו בשלושה שיקולים החשובים ביותר בעיניהם וינמקו את בחירתם. **בכל קבוצה מומלץ להוסיף מאפיינים נוספים בסעיפי: אחר ולדון במליאה במאפיינים שהוסיפו המשתתפים** לאחר מכן יחברו סיסמת בחירות שמשקפת את בחירתם.

שלב ג': במליאה

כל קבוצה תציג את השאלון שבו עסקה ואת שלושת השיקולים החשובים ביותר לדעתה.

שאלות לדין

1. מה היו השיקולים העיקריים שנבחרו בכל אחד מהשאלונים? מדוע?
2. לפי השיקולים שהעלו המשתתפים, כיצד מצטיירת דמותו של האדם הראוי לכהן בכנסת?
3. לפי השיקולים שהעלו המשתתפים, כיצד מצטיירת דמותה של המפלגה שתבחרו בה?
4. ביחס לאילו שיקולים היו הדעות חלוקות? מה הייתה נקודת המחלוקת? כיצד הגעתם להסכמה?
5. מהם השיקולים המרכזיים שאין בהם מקום לפשרה? מדוע?
6. אילו שיקולים נוספים עלו בקבוצה?
7. הציעו דרכים למיין את השיקולים לקטגוריות (שיקולים אידאולוגיים, מוסריים, משפחתיים).

8. מה חשוב יותר – התנהלות (אישית או מפלגתית) או אידיאולוגיה? מדוע?
9. מדוע חשוב שכל אזרח יהיה מודע למגוון השיקולים קודם להצבעתו?
10. חשבו על התנסויות בתהליכי הצבעה (מועצות תלמידים, למשל): אילו מהשיקולים בבחירה למועצת תלמידים רלוונטיים גם לבחירות לכנסת? נמקו.

לאיזו סוג של מפלגה אבחר להצביע

לא רלוונטי	לא חשוב	די חשוב	חשוב מאד	
				מפלגה ותיקה בעלת שורשים היסטוריים
				מפלגה חדשה בעלת מסרים עדכניים
				מפלגה שהמשפחה שלי מצביעה לה
				מפלגה שחברים המליצו לבחור בה
				מפלגה שמייצגת את הערכים שלי
				מפלגה שמתמקדת בכלכלה
				מפלגה שמחויבת לביטחון המדינה ולהעצמת צה"ל
				מפלגה שמחויבת לשמירה על איכות הסביבה
				מפלגה שמחויבת לחינוך, רווחה ובריאות
				מפלגה שעוסקת בשאלת דמותה היהודית והדמוקרטית של המדינה
				מפלגה שכוללת בעיקר מועמדים ותיקים
				מפלגה שכוללת בעיקר מועמדים חדשים
				מפלגה שמקיימת בחירות פנימיות
				מפלגה שיש בה ייצוג נאות לנשים
				מפלגה שיש לה ייצוג נאות למעוטים
				מפלגה שיש לה סיכוי לעבור את אחוז החסימה
				מפלגה שיש לה סיכוי להקים ממשלה
				אחר:
				אחר

מי ראוי להיות חבר כנסת

לא רלוונטי	לא חשוב	די חשוב	חשוב מאוד	
				איש מפורסם וידוע
				בעל כושר ביטוי ושכנוע
				מצהיר על ערכים שאני מזדהה עימם
				בעל רקע בטחוני
				ללא רקע בטחוני
				בעל ניסיון בפעילות ציבורית
				בעל הישגים מרשימים בתחום עיסוקו
				אדם הגון, ומנומס
				אדם המסוגל לייצג אותנו בכבוד בעולם
				בעל הופעה חיצונית מרשימה
				דובר שפות זרות
				עולה חדש (פחות משלוש שנים)
				אחר
				אחר
				אחר

פעילות מס' 2: הצבעה בבחירות – זכות או חובה

הבחירות לכנסת ה-21 תתקיימנה בתשעה באפריל 2019, ד' בניסן תשע"ט. בבחירות הראשונות לכנסת ישראל, בשנת 1949, 86.9 אחוזים מבעלי זכות הבחירה מימשו את זכותם לבחור. החל משנות התשעים, מסתמנת מגמה של ירידה באחוז המצביעים. בבחירות האחרונות, שנערכו בשנת 2015, 72 אחוז בלבד מבעלי זכות הבחירה מימשו זכות זו. מגמה זו מעוררת דאגה ומחייבת התייחסות לשאלה כיצד ניתן להעלות את אחוזי ההצבעה של בעלי זכות הבחירה. אחת ההצעות היא לחוקק חוק המחייב את בעלי זכות הבחירה להצביע.

זכות הצבעה פירושה שכל אזרח ישראלי בן 18 ומעלה זכאי לבחור לכנסת אם בית המשפט לא שלל ממנו זכות זו על-פי חוק (סעיף חמש בחוק יסוד: הכנסת).

חובת הצבעה על פי חוק פירושה שהמדינה מטילה חובה על בעלי זכות הצבעה להצביע ביום הבחירות.

מטרות

1. לדון בהצעה לחייב את אזרחי ישראל להצביע בבחירות לכנסת.
2. להבין את חשיבותה של ההצבעה בבחירות הכלליות לכנסת כעיקרון מרכזי במשטר דמוקרטי.
3. לעודד את בני הנוער להיות מעורבים בשיח הפוליטי לקראת הבחירות ולהשפיע על הסובבים אותם להצביע.

מהלך הפעילות

שלב א': במליאה

מציגים למשתתפים את השאלה: האם יש לחייב בחוק את ההשתתפות בהצבעה לכנסת ומקיימים הצבעה (באמצעים דיגיטליים או באמצעות פתקים בשני צבעים).
מציגים במליאה את תוצאות ההצבעה.

שלב ב': בקבוצות

מחלקים את המשתתפים לשתי קבוצות: קבוצה אחת שתומכת בהצעת החוק המחייב השתתפות בבחירות וקבוצה שנייה שמתנגדת להצעת החוק.
כל קבוצה מעלה נימוקים התומכים בעמדתה ובוחרת בשני נימוקים מרכזיים. המשתתפים יכולים להיעזר ברשימת הנימוקים בנספח 1.

1. מהם הנימוקים העיקריים בעד ונגד הצעת החוק? אילו נימוקים לא נבחרו?
2. מהם הערכים והעקרונות המרכזיים שעלו בדין? (ערכים זהים, ערכים מתנגשים, עקרונות הדמוקרטיה, כגון: שוויון, חופש, חופש בחירה, אחריות חברתית, שלטון העם).
3. האם, לדעתכם, חובת ההצבעה פוגעת בערכי המשטר הדמוקרטי או מחזקת אותם? נמקו.
4. מדוע חשוב שכל בעל זכות בחירה יצביע בבחירות לכנסת?
5. ב-29 מדינות קיימת חובת הצבעה. במדינות אלו, מוטלים עונשים וסנקציות על אלו שאינם מצביעים. הציעו צעדים (סנקציות) אשר יכולים להשפיע על בעלי זכות הבחירה בישראל לבחור.
6. בכנסת עלתה הצעה לשלול את הזכות לקבלת שכר ביום הבחירות ממי שאינו מצביע. מה דעתכם על ההצעה?
7. האם, לדעתכם, תגמול חומרי למצביעים יגדיל את אחוזי ההצבעה? באילו דרכים אפשר, לדעתכם, לעודד אזרחים להצביע?
8. מה יקרה אם רק עשרה אחוזים מבעלי זכות הבחירה במדינה יצביעו? האם גם אז יש להשאיר את ההצבעה כזכות בלבד? אם יהיו מעל לשמונים אחוזי הצבעה, האם גם אז יש לחייב הצבעה?
9. מה הן הסכנות החברתיות העומדות לפתח חברה אשר ציבור גדול מתוכה אינו מצביע?
10. האם, לדעתכם, יש לאנשים שלא הצביעו זכות להתלונן ולבקר ליקויים במדינה?
11. באילו הזדמנויות ניתנת לכם אפשרות להצביע? (ועד כיתה, מועצת תלמידים, רשויות מקומיות, תנועת נוער) מתי אתם מממשים אפשרות זו? מתי אתם נמנעים מהצבעה?
12. מה עשוי לעודד אתכם להצביע בבחירות לכנסת כשתהיו בעלי זכות בחירה?
13. בני 17 הם בעלי זכות בחירה בבחירות לרשויות המקומיות. האם, לדעתכם, יש להוריד את סף גיל הבחירה גם בבחירות לכנסת? נמקו.
14. כבני נוער, כיצד תוכלו לשכנע את הקרובים לכם להצביע? הציעו דרכים להשפיע ולפעול למען העלאת אחוז המצביעים.

נקודות לסיכום הדין

- האם מישהו הופתע מעמדת הרוב בכיתה בשאלה אם יש לחייב הצבעה? פרטו.
- האם היו ששינו את עמדתם? מה שכנע אותם לעשות זאת?

נספח 1: נימוקים בעד ונגד ההצעה לחייב כל בעל זכות בחירה לממש את זכותו

נימוקים בעד

- א. הימנעות מהצבעה היא סכנה לדמוקרטיה.
- ב. הצבעה הכרחית להשגת ייצוג פוליטי המשקף את העדפת רוב.
- ג. מחקרים בעולם מצביעים על כך שחובת ההצבעה מעלה את מספר האנשים הבוחרים בשיעור הנע בין 7-16 אחוזים. (אקשטיין גרשון, reader.co.il)
- ד. תוצאות הבחירות משפיעות על חיי היומיום של הבוחרים.
- ה. עלייה בשיעור ההצבעה עשויה לעורר מעורבות רבה יותר בפעילויות פוליטיות נוספות.
- ו. חובת ההצבעה תגרום לאזרחים לצבור ידע פוליטי, לברר חלופות שלטוניות ולעקוב אחרי הנעשה בתקופת בחירות.
- ז. חובת ההצבעה עשויה לגרום להקטנת ההוצאות הכספיות הכרוכות בתעמולה שמטרתה לשכנע בוחרים להצביע.
- ח. אחת התוצאות החמורות של שיעור הצבעה נמוך היא שנוצר אי שוויון ביכולת להשפיע.
- ט. חובת ההצבעה דומה לחובות אחרות החלות על אזרחים במדינה דמוקרטית, כמו החובה לשלם מיסים.
- י. אדישות אזרחים והימנעות מהצבעה תחליש את הדמוקרטיה ואת הלגיטימיות של מוסדות השלטון.

נימוקים נגד

- א. בקביעת חובת הצבעה יש משום פגיעה בעיקרון הליברלי שלפיו השתתפות פוליטית היא וולונטרית (נעשית בהתנדבות).
- ב. חברה דמוקרטית חותרת לכך שאנשים יפעלו ויצביעו בבחירה ומתוך רצון פנימי, ולא מתוך כורח וכפייה חיצונית. חובת ההצבעה אינה מתאימה למשטר דמוקרטי אלא למשטר טוטליטרי.
- ג. השתתפות פוליטית במשטר דמוקרטי היא ביסודה נתונה לבחירה חופשית.
- ד. אנשים שמחייבים אותם להצביע עלולים לנקוט בפעולות הפוגעות בבחירות ובתוצאותיהן, כגון: הצבעת מחאה, הצבעה אקראית, פסילת קולות מכוונת או שימוש בפתקים לבנים.
- ה. החובה להצביע עלולה להביא אנשים שאין להם עניין פוליטי ושהם חסרי ידע פוליטי להצביע בלי להיות מודעים לתוצאות הצבעתם.
- ו. חובת ההצבעה תמאיס את הפוליטיקה על האזרחים ותגביר תחושות של ניכור כלפיה.
- ז. חובת ההצבעה עלולה להביא להצבעת מחאה או להצבעה אקראית
- ח. כיום, רשתות חברתיות מספקות דרכים רבות להבעת דעה ולמעורבות חברתית-פוליטית, הצבעה בבחירות היא רק אחת הדרכים לגילוי מעורבות.
- ט. אכיפת החובה להצביע עלולה לתבוע עלויות גבוהות והיא קשה ליישום.
- י. חובת ההצבעה אינה מתאימה למשטר דמוקרטי אלא למשטר טוטליטרי.

נספח 2 : חובת הצבעה בעולם

בשנת 2013, הונהגה חובת הצבעה ב-29 מדינות ברחבי העולם. חובת הצבעה הייתה קיימת כבר במחצית השנייה של המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20 בשני אזורים עיקריים: אירופה ואמריקה הלטינית. מהתבוננות בנעשה בעניין זה במדינות אלה, עולה תמונה מגוונת למדי: יש מדינות שאימצו חובת הצבעה, אך זנחו אותה לאחר שנים אחדות (שוויץ, הולנד, ספרד ואיטליה), ולעומתן יש מדינות שעודן מחייבות את אזרחיהן להצביע בבחירות (לוקסמבורג, בלגיה, אוסטרליה, ארגנטינה, פנמה, מקסיקו, קוסטה ריקה, אורוגוואי, צ'ילה, ברזיל ועוד). יש מדינות שבהן החובה כרוכה בכללי ענישה ברורים ובאכיפה אפקטיבית (דרישה למתן הסבר, נזיפה, קנס, שלילת זכות ההצבעה לתקופה מסוימת, איסור למלא תפקידים ציבוריים, איבוד זכויות ציבוריות ובמקרים נדירים גם מאסר), ואילו באחרות חובת הצבעה מוזכרת בחוקה או בחוק הבחירות, אבל מידת אכיפתה נמוכה מאוד.

כפי שעולה מהטבלה, נראה שהחלת חובת הצבעה בחוק יכולה להביא לשיעורי הצבעה גבוהים רק כשהיא כוללת ענישה מעשית כלפי אלו שהחליטו להימנע מהצבעה בלא סיבה מוצדקת.

חובת הצבעה, כללי ענישה, מידת האכיפה ושיעור ההצבעה בכמה מדינות דמוקרטיות נבחרות

רשימת המדינות	הסנקציות	מידת האכיפה	שיעור ההצבעה בבחירות האחרונות
אוסטרליה	דרישה למתן הסבר קנס כספי	חזקה	92.4%
לוקסמבורג	דרישה למתן הסבר קנס כספי	חזקה	90.9%
בלגיה	דרישה למתן הסבר קנס כספי שלילת זכויות	חזקה	89.2%
קפריסין	דרישה למתן הסבר קנס כספי	חזקה	78.8%
ליכטנשטיין	דרישה למתן הסבר קנס כספי	חלשה	84.6%
צ'ילה	דרישה למתן הסבר קנס כספי מעצר	חלשה	87.7%
יוון	דרישה למתן הסבר סנקציות אחרות	חלשה	62.5%
קוסטה ריקה	אין	אין אכיפה	65.1%

מתוך: המכון הישראלי לדמוקרטיה, [חובת הצבעה בבחירות](#)

להעשרה: המכון הישראלי לדמוקרטיה, [מצביעים או לא מצביעים](#)

פעילות מס' 3: מצביעים גם בחו"ל?

האם אזרחי מדינה שנמצאים מחוץ לגבולותיה זכאים להשתתף בבחירת מנהיגיה? האם מדינת ישראל צריכה לאפשר לישראלים המתגוררים דרך קבע מחוץ לגבולותיה להצביע במקום מושבם?

מדינות שונות בעולם מעניקות זכות בחירה לאזרחים שאינם תושבי קבע במדינותיהם. מדינת ישראל מאפשרת השתתפות בבחירות רק לאזרחים שנמצאים בחו"ל בשליחות מטעם המדינה (דיפלומטים, אנשי צבא, שליחי הסוכנות היהודית).

בשנים האחרונות, הוגשו בכנסת הצעות לתיקון חוק הבחירות כך שיאפשר לבעלי דרכון ישראלי להצביע בבחירות לכנסת. בדברי ההסבר להצעות נאמר בין השאר: "בעידן הגלובליזציה, כאשר אזרחים רבים שוהים בחו"ל לרגל עיסוקיהם ביום הבחירות, יש לאפשר להם להשתתף בבחירות באמצעות הנציגויות הישראליות, על-פי נוהג שקיים במרבית המדינות הדמוקרטיות בעולם כגון בריטניה, גרמניה, ספרד, דנמרק, הולנד, נורבגיה, שוויץ, ארה"ב, קנדה, אוסטרליה וניו זילנד".

בפעילות זו נדון ברווחים ובמחירים העשויים לנבוע מכך שאזרחי ישראל שאינם גרים בארץ יוכלו להשפיע על מהלכים פוליטיים וחברתיים במדינת ישראל.

מטרות

1. לבחון עמדות שונות ביחס להצעת החוק לאפשר לישראלים הנמצאים בחו"ל להצביע לכנסת.
2. לברר עם המשתתפים את משמעות החוק לקביעת גבולותיה של האזרחות הישראלית.
3. לעורר מודעות לחשיבותה של זכות ההצבעה כביטוי לאזרחות אחראית ומעורבת.

שלב א': פתיחה

מספרים למשתתפים על הצעת החוק ומבקשים מהם להשיב בסבב על השאלה אם יש לאפשר לישראלים שאינם גרים קבע בישראל להשתתף בבחירות לכנסת ולהצביע בנציגויות ישראל במקום מגוריהם.

שלב ב': קבוצתי

אפשרות ראשונה

מחלקים את המשתתפים לקבוצות בנות 4-5 משתתפים.

כל קבוצה מעיינת ברשימת השיקולים שבנספח, מגבשת את עמדתה ביחס להצעת החוק ומציעה שיקולים נוספים לחיזוק עמדתה.

אפשרות שנייה

מחלקים את המשתתפים לשתי קבוצות:

- קבוצה התומכת בהצעת החוק
- קבוצה המתנגדת להצעת החוק

כל קבוצה מגבשת את עמדתה ואת טיעוניה בעזרת רשימת השיקולים שבנספח ובעזרת שיקולים נוספים.

שלב ג': במליאה

כל קבוצה מציגה את עמדתה המנומקת.

מומלץ לבקש מכל קבוצה להציג נימוק אחד בכל פעם, לבקש מקבוצה אחרת להגיב לנימוק שהושמע ורק לאחר מכן להעלות נימוק נוסף, וחוזר חלילה.

יש לאפשר לקבוצות לשאול זו את זו שאלות הבהרה, אך יש לשמור על הקשבה ועל שיח מבוקר לאורך כל הדרך.

לאחר הצגת דעות הקבוצות ונימוקיהן, מעלים להצבעה שלוש הצעות חוק:

הצעה ראשונה: השארת המצב הקיים על כנו – מתן אפשרות הצבעה בחו"ל רק לבוחר שהוא עובד המדינה (כולל חייל) או עובד של הסוכנות היהודית, של ההסתדרות הציונית העולמית, של הקרן הקיימת לישראל או של קרן היסוד, הנמצא במדינת חוץ עקב עבודתו (ובן זוג וילדיו שטרם מלאו להם 20), וכן ימאי או נוסע בכלי שיט רשאי להצביע באותו כלי שיט.

הצעה שנייה: הצבעה מרחוק לכנסת רק בארבע השנים הראשונות ליציאה מישראל ובתנאי שהמצביע נרשם בנציגות ישראלית בחו"ל או במוסד מוכר אחר.

הצעה שלישית: מתן אפשרות הצבעה מרחוק לכנסת לכלל בעלי האזרחות הישראלית הנמצאים בחו"ל ושגילם מעל 18, ללא הגבלה של משך השהייה בחו"ל או של תקופת מינימום של חיים בישראל.

1. אילו שיקולים חשובים ביותר בעיניכם? אילו שיקולים נוספים העליתם?
2. אילו לבטים או ספקות עוררו השיקולים שהועלו?
3. האם עמדתכם התחזקה או השתנתה בעקבות הדיון?
4. מדוע לדעתכם נושא הצבעת ישראלים בחו"ל מעורר עניין ציבורי רחב בחברה הישראלית?
5. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהו בחו"ל ערב הבחירות האחרונות יותר מחצי מיליון ישראלים בעלי זכות הצבעה. מה לדעתכם עשויה להיות ההשפעה של הגדלת מספר המצביעים על תוצאות הבחירות?
6. במגילת העצמאות נאמר כי מדינת ישראל היא מדינת היהודים – האם משמעותה של אמירה זו היא כי גם ליהודים המתגוררים מחוץ לגבולות המדינה (כולל אלה שמעולם לא חיו בישראל) צריכה להיות זכות להצביע? נמקו.
7. לדעתכם, הצבעה בבחירות מבטאת שייכות למדינה? נמקו.
8. שיעור ההצבעה בבחירות לכנסת ה-20 עמד על 72 אחוז בלבד. לדעתכם, מה עלינו לעשות, כמדינה וכחברה, כדי להעלות את שיעור הישראלים המשתתפים בהליך דמוקרטי חשוב זה?
9. זכות ההצבעה היא מהזכויות הבסיסיות של משטר דמוקרטי. זכות זו מטילה אחריות רבה על כל אחד מאיתנו. מה לדעתכם אתם כבני נוער יכולים לעשות כדי להשפיע על הסובבים אתכם להשתתף בבחירות?

מקורות לעיון ולהעשרה

[ד"ר שלמה פרלה, הצבעת חוץ בעולם הלכה למעשה](#)

[עופר קניג ויוחנן פלסנר, הצבעת אזרחים ישראלים מחו"ל](#)

[המכון למדיניות העם היהודי, הצבעת ישראלים בחו"ל](#)

[כיכר המדינה](#)

[תמיד אזרחות – מט"ח](#)

האתר **פוליטייווטש (Politiwatch)** (<http://www.politiwatch.co.il>) – מאפשר שליחת אמירות של פוליטיקאים לבדיקה. האמירות נבדקות ומדורגות לפי רמת אמינותן. האתר מופעל בשיתוף התנועה לאיכות השלטון, המכון הישראלי לדמוקרטיה והתנועות "מתפקדים" ו"עורו".

תנועת מתפקדים (<http://www.mitpakdim.co.il>) – התנועה מבקשת לקדם מעורבות פוליטית של צעירים באמצעות הנגשת מידע על המפלגות המתמודדות לכנסת ה-19, על עקרונות היסוד שלהן, על הבחירות הפנימיות בהן ועל ההתפקדות להן.

80% (<http://www.facebook.com/IL80p>) – קמפיין בפייסבוק של פעיל המקדם יוזמות אזרחיות וחברתיות. מטרת הקמפיין היא להגדיל את אחוזי ההצבעה בבחירות.

שיקולים נגד הצבעה של ישראלים השוהים בחו"ל

1. הזכות לקבוע את גורלה של ישראל צריכה להיות בידי אלה החיים בישראל והנכונים לשאת את מחיר החלטותיהם. מתן אפשרות השפעה והכרעה למי שבחר שלא לחיות בישראל איננה הוגנת כלפי אלו שעתידם וחייהם יושפעו ישירות מההכרעות.
2. הרחבת זכות הבחירה לאזרחים ישראלים בחו"ל תיתן לגיטימציה להגירה מישראל ותטשטש את ההבדל הערכי שבין חיים בישראל לבין חיים בגולה.
3. ההגירה מישראל היא הגירה וולונטרית, פרי החלטתם האישית של המהגרים, לרוב במטרה לשפר את רמת החיים. עליהם לשאת במשמעויות הנובעות מבחירתם זו.
4. הגירה מרחיקה את המהגר ממדינתו. אי אפשר להיות חלק מהמדינה בלי לחיות בה בפועל.
5. הצבעה בחו"ל כרוכה בעלויות גבוהות ובקשיים טכניים ולוגיסטיים, כגון: רישום הזכאים, הבטחת תנאים לבחירות תקינות, ספירת הקולות, משך הזמן לקבלת התוצאות
6. סכנת המדרון החלקלק: שינוי החוק הקיים, גם אם חלקית, עלול ליצור תקדים להרחבה עתידית של הזכאים לבחור.

שיקולים בעד הצבעה של ישראלים הנמצאים בחו"ל

1. זכותו של אזרח להצביע היא אחת מאבני היסוד של ממשל דמוקרטי. אחריותה של המדינה לאפשר לכל אזרח לממש זכות זו, גם אם אינו מתגורר בה דרך קבע.
2. מדינת ישראל מאפשרת לאזרחים עובדי מדינה (דיפלומטים, שליחי הסוכנות, ההסתדרות הציונית, קרן היסוד וקק"ל) להצביע בחו"ל. יש בכך אפליה כלפי אזרחים שנמצאים בחו"ל בשליחות של ארגונים שונים ושל חברות פרטיות או התורמים לישראל בחו"ל בנסיבות אחרות.
3. מתן זכות בחירה יחזק את תחושת השייכות של ישראלים ששוהים בחו"ל ואת מחויבותם למדינה ועשוי לעודד אותם לשקול לחזור לישראל.
4. אם מדינת ישראל תיתן זכות בחירה לישראלים שמתגוררים בחו"ל, יש סיכוי שמקבלי ההחלטות בישראל יתחשבו יותר בצרכים וברצונות שלהם.
5. קיימת מגמה עולמית ברורה של הרחבת זכויות הצבעה לאזרחי חוץ. מדינות במערב ומרכז אירופה, בנוסף לארצות הברית, לקנדה, לאוסטרליה ולניו זילנד, הרחיבו את זכות ההצבעה לאזרחיהם בחו"ל, ומגמה זו הולכת ומתרחבת.
6. מתן זכות בחירה לישראלים השוהים בחו"ל יגדיל את מספרי הבוחרים היהודים, ובכך יחזק את מדינת ישראל כמדינת העם היהודי.